

Spáčilová, Jana

Libreta z doby před rokem 1800 v knihovně zámku Český Krumlov

Theatralia. 2025, vol. 28, iss. 2, pp. 88-104

ISSN 1803-845X (print); ISSN 2336-4548 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/TY2025-2-6>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.83102>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 07. 12. 2025

Version: 20251204

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Libreta z doby před rokem 1800 v knihovně zámku Český Krumlov

Librettos from before 1800s in the Library of Český Krumlov Castle

Jana Spáčilová

Abstrakt

Studie pojednává o sbírce libret z doby před rokem 1800 v knihovně zámku Český Krumlov. Ze zdejší kolekce o rozsahu asi 300 libret se vyčleňují tři poměrně koherentní provenienční celky – italská libreta 17. století s těžištěm v benátské produkci z let 1671–1698, libreta oper a oratorií z okruhu dvora císaře Leopolda I. a vídeňská libreta z 2. poloviny 18. století. Vedle stručné charakteristiky každého zmiňovaného celku je připojeno několik sond stopujících cesty, jimiž se konkrétní tituly do knihovny mohly dostat, přičemž je sledována zejména souvislost s osobními zájmy majitelů panství. Pozornost je věnována také návaznosti libret na českokrumlovské hudebniny, ať již reálně dochované (zejména kolekce eggenberských partitur z konce 17. století) nebo zaznamenané v dobových inventářích. Studie je příspěvkem k otázce šíření hudebních teatrálií v 17. a 18. století.

Klíčová slova

libreto, opera, Český Krumlov, zámecká knihovna, Eggenbergové, Schwarzenbergové

Abstract

This study examines a collection of librettos dating from before 1800s and held in the library of Český Krumlov Castle, Czechia. Within this collection, which comprises approximately 300 librettos, three relatively coherent provenance-based groups can be distinguished: 17th-century Italian librettos, primarily from Venetian productions between 1671 and 1698; librettos of operas and oratorios associated with the court of Emperor Leopold I; and Viennese librettos from the second half of the 18th century. In addition to a brief characterisation of each group, the study includes several case studies tracing possible routes by which specific titles may have entered the library, with particular attention to the personal interests of the estate's owners. The analysis also considers the relationship between the librettos and musical materials from Český Krumlov, whether extant (especially the collection of Eggenberg scores from the late 17th century) or recorded in historical inventories. The study contributes to the broader understanding of the dissemination of musical theatre in the 17th and 18th centuries.

Key words

libretto, opera, Český Krumlov, castle library, Eggenbergs, Schwarzenbergs

Předkládaný text vznikl původně roku 2016 pro plánovanou publikaci o divadelní kultuře v Českém Krumlově, k vydání této kolektivní monografie však nakonec nedošlo. Dopracování studie bylo umožněno díky finanční podpoře Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v roce 2024 z Fondu pro podporu vědecké činnosti (FPVC2024/04).

Divadelní kultura na zámku v Českém Krumlově patří k trvale fascinujícím tématům, zejména díky existenci zdejšího unikátního barokního divadla (BLÁHA 2016). Mimo samotnou budovu a dobové jevištní vybavení z druhé poloviny 18. století je zde dochována i řada dalších reálií, které jsou zpřístupněny v divadelním muzeu v tzv. Renesančním domě. Součástí místního archivu je rozsáhlá sbírka hudebnin ze 17. a 18. století, zámecká knihovna obsahuje cenná teatraлия. Tato teatraлия byla odborné veřejnosti zpřístupněna v roce 1976 vydáním katalogu Jitky Šimákové a Eduardy Macháčkové (1976).¹ Od té doby jsou hojně využívána zejména historiky divadla, zvláštní pozornost je věnována repertoáru eggenberských komediantů z konce 17. století (např. RUDIN 2010; HAVLÍČKOVÁ a NEUHUBER 2014). Nejnovějšími příspěvky na toto téma jsou edice rukopisných her ze zdejší knihovny a zámeckého archivu (NEUHUBER 2015; ERLENBUSCH et al. 2019). Důležitým východiskem pro další výzkum je také nedávno vydaný knižní katalog eggenberského fondu českokrumlovské knihovny (RADIMSKÁ et al. 2011).² Recentně shrnuje stoletou divadelní tradici v Českém Krumlově předcházející otevření zámeckého divadla Neuhuber (2022).

Je dlužno zmínit, že v oblasti hudební vědy se vzácná českokrumlovská kolekce bohužel dosud nedostala do širšího mezinárodního povědomí. Muzikology často využívaný katalog libret Claudia Sartoriho (SARTORI 1990–1994) ji vůbec neeviduje, nejnovější internetový katalog *Corago*,³ jinak velmi užitečný a spolehlivý, zaznamenává pouze namátkou odkazy na soupis Šimákové a Macháčkové.

Souhrnnou zprávu o českokrumlovských teatraáliích podali Josef Hejnic a Jiří Zálaha v úvodní studii ke druhému svazku soupisu Šimákové a Macháčkové (HEJNIC a ZÁLOHA 1976b). V tomto textu se ale objevuje několik nesrovnalostí, zejména ve vztahu k hudební sbírce, a navíc se od té doby objevilo několik nových poznatků a souvislostí.

1 V následujícím textu odkazují na číslování v tomto soupisu, nikoliv na signatury teatraálií v zámecké knihovně.

2 Předlohou katalogu se stal inventář knihovny sepsaný roku 1721 po vymření Eggenbergů, SOA v Třeboni, OSFS (Oddělení správy fondů a sbírek) Český Krumlov, Sběrka rukopisů, č. 418. Tento inventář ale zřejmě nezachycoval kompletní stav knihovny, protože například nezaznamenává benátská libreta z roku 1693, k nimž existují doklady o nákupech, a byla tedy zcela určitě součástí eggenberského fondu.

3 *Corago*. Repertorio e archivio di libretti del melodramma italiano dal 1600 al 1900 [citováno dne 3. 3. 2025]. Dostupné online na: <https://corago.unibo.it/>.

Záměrem předkládané studie je představit a nově zhodnotit výsek těchto teatrálií, a to konkrétně libreta hudebnědramatických děl do roku 1800.

Předem je nutno zdůraznit, že v následujícím textu je *libreto* chápáno v dobovém smyslu slova, tedy jako textová knížka vydaná ke konkrétnímu provedení hudebnědramatického kusu. Nejde tedy obecně o text opery či oratoria, který mohl být vydán dodatečně například v rámci souborného vydání děl určitého dramatika, ačkoliv českokrumlovská zámecká knihovna disponuje i tímto typem hudebních teatrálií – příkladem budiž edice *Opere drammatiche* nejvíce zhudebňovaného autora 18. století Pietra Metastasia či překlady některých jeho textů v rámci řady *Die deutsche Schaubühne zu Wien*.⁴

Důvodem, proč se zabývat librety v užším slova smyslu, je jejich vysoká výpovědní hodnota vzhledem k dobové hudební kultuře. Libreto v dřívějších dobách fungovalo jako dnešní program k inscenaci – obsahovalo místo a datum uvedení opery, jméno libretisty, skladatele, mecenáše, divadelního ředitele, choreografa, interpretů apod., což jsou informace, které se v této míře v jiném typu pramenů nevyskytují. Poskytovalo také informace o scénické stránce prováděného kusu, což je významné zejména z hlediska výzkumu dobové scénografie (viz SPÁČILOVÁ 2011). Na rozdíl od rukopisných hudebnin, které byly chápány jako provozní materiál a po použití často zničeny, bylo libreto vydáváno tiskem v počtu několika stovek kusů a uchovávalo návštěvníky jako upomínka představení. Proto se jedná často o jediný doklad o provedení díla a může se stát významným zdrojem poznání hudebního života v určité lokalitě (SPÁČILOVÁ 2022). V době, kdy byla opera proměnlivým, takřka otevřeným dílem měnícím svůj tvar od provedení k provedení, bylo navíc libreto obrazem konkrétní podoby kusu při jeho nastudování.

Soupis teatrálií českokrumlovské zámecké knihovny uvádí 2413 jednotek, z čehož tvoří operní libreta v počtu 266 kusů o něco více než jednu desetinu. Mezi libreta v tomto přehledu počítáme i texty příbuzných hudebnědramatických žánrů, jako serenaty, introduzione d'un balletto, singspiely, opery comique, melodramy aj. K nim je možno přiřadit 44 libret oratorií a tři kantáty. I když se ve zkoumaném období tyto žánry navzájem odlišovaly formálním ustrojením a provozními podmínkami, co se týče svědectví o hudebním životě, platí pro oratorní libreta totéž, co bylo řečeno výše o operách. Tento počet se nezdá být nijak závratný, pozoruhodné je ale složení tohoto souboru. Většina tisků pochází z doby před rokem 1800, což koresponduje s vrcholným obdobím zdejšího kulturního života.

Českokrumlovská starší libreta lze rozdělit na tři víceméně koherentní provenienční celky, z nichž zejména první dva jsou v kontextu českých zámeckých knihoven ojedinělé. Je to jednak skupina 32 libret oper provedených v Benátkách mezi lety 1671 a 1698 (viz Tabulka 1), jednak více než 130 operních a oratorních libret z okruhu vídeňského dvora císaře Leopolda I. (1658–1705) a částečně i jeho nástupců Josefa I. (1705–1711) a Karla VI. (1711–1740). Třetí oddíl tvoří necelá stovka vídeňských libret z druhé poloviny 18. století, která se již v českých zámeckých knihovnách vyskytují častěji, v Českém

4 Šimáková a Macháčková (1976): č. 1387–1390 (Bettinelliho vydání z roku 1733), 1373, 1375 aj.

Krumlově je však zajímavé sledovat jejich propojení se zdejší hudební sbírkou a samozřejmě vztah k produkcím ve zdejším zámeckém divadle. Mimo tyto tři skupiny se v knihovně nalézají některé zajímavé jednotlivosti, které budou pojednány níže.

Chápat ovšem přítomnost libreta v zámecké knihovně (či partitury v hudební sbírce) jako důkaz provedení opery na českokrumlovské scéně je zcela mylné, i když se v literatuře s tímto názorem občas setkáváme. Existence textové knížky ale nemusí nutně znamenat – navzdory výše řečenému – ani to, že majitel skutečně příslušné operní představení navštívil. Hudbymilovní šlechtici si nechávali libreta zasílat z různých míst, aby měli přehled o aktuálním repertoáru, pořadatel také mohl poslat text vybraným hostům předem jako pozvánku na představení.⁵ Koncentrace většího počtu libret z jedné lokality však svědčí o mimořádném zájmu majitele a odhalování cest, jimiž se texty mohly do jeho vlastnictví dostat, se někdy může stát napínavým detektivním pátráním.

Rané opery z počátku 17. století

O hudební drama měli Eggenbergové zájem již od doby, kdy tento moderní žánr nacházel své místo na divadelní mapě Evropy. Nejstarším libretem v českokrumlovské knihovně je prolog a intermedio *L'Aurora ingannata* ke hře Ridolfa Campeggiho *Filarmindo* vytištěné v Bologni roku 1613 (č. 266).⁶ Hudební intermedia provázela také hra *Le tre costanti* provedenou 1622 v Mantově ke sňatku Eleonory Gonzagy s císařem Ferdinandem II. (č. 1361). Jan Oldřich z Eggenbergu (1568–1634) byl tehdy jako císařský vyslanec hlavním organizátorem oslav, autorem hudby byl Claudio Monteverdi.⁷ Do žánru postupně se konstituujícího hudebního dramatu lze zřejmě zařadit i pastorální hru *La ninfa regina* provedenou roku 1630 v Benátkách, která byla dedikována přímo knížeti Eggenbergovi (č. 639).⁸ Na významný podíl hudby v tomto kusu poukazují jednak četné odkazy v textu, jednak zmínka o „nove invenzione di musica“ v libretu z reprízy o dva roky později.⁹ V této souvislosti je také možno zmínit fakt, že slavná duchovní opera Stefana Landiho *Sant'Alessio*, otevírající roku 1632 divadlo *Quattro Fontane* v paláci kardinála Barberiniho v Římě, byla také hrána k počtě Jana Oldřicha (MAŇOUROVÁ 2006: 230).

Nejstarším textem hudebnědramatického díla zaalpské provenience je libreto Andreiniho oratoria *La Maddalena*, které bylo provedeno roku 1628 v Praze při příležitosti

5 Četné doklady této praxe nalezneme například ve spojení s hrabětem Questenbergem a jeho dvorním divadlem v Jaroměřicích nad Rokytnou, viz (PERUTKOVÁ 2011). K zasílání libret jako příloh k relacím cizích vyslanců (SEIFERT 1985: 21).

6 Exemplář nese vlastnický příspěk Jana Oldřicha z Eggenbergu datovaný ve Vídni 1623.

7 Text intermedií není v uvedeném tisku dochován, hudba je ztracena.

8 Další exemplář libreta s dedikací „all'Eccellenza del Sig. Duca di Cromao, & Ecchembergkh“ se nachází v Biblioteca nazionale Braidense v Miláně, sign. Racc. dramm. 1869. Viz <https://corago.unibo.it/libretto/DRT0030097> [citováno dne 3. 3. 2025]. Citovaný záznam ovšem omylem směšuje toto libreto s dalším tiskem z roku 1632.

9 Sartori (1990–1994, č. 16498), srovnej exemplář v Biblioteca Nazionale Roma, sign. 35.5.A.8, s. 4.

pobytu císařského dvora skupinou mantovských divadelníků jako vůbec první oratorní dílo v Čechách.¹⁰ Dalším z raných dokladů recepce nového operního žánru na habsburském dvoře je „commedia in musica“ *La gara musicale* na text Urbana Giorgiho, hraná k oslavě narozenin císaře Ferdinanda II. ve Vídni roku 1634 (č. 704).¹¹

Benátská libreta z druhé poloviny 17. století

Patrně nejzajímavější součástí krumlovské sbírky hudebních teatrálií je kolekce italských operních libret z druhé poloviny 17. století, tedy z doby Jana Kristiána z Eggenbergu (1641–1710). Ten se s operou blíže seznámil během své kavalírské cesty, kterou vykonal společně se svým bratrem Seyfriedem v letech 1660–1663 (BOK a KUBÍKOVÁ 2012), ačkoliv v hlavním centru Benátkách pobýval v době od dubna do června 1663, kdy se zde zrovna opera nehrála (MAŇOUROVÁ 2006: 235).¹²

Další návštěva Mekky italské opery se uskutečnila počátkem roku 1693, kdy zde kníže s částí svého dvora strávil podstatnou část karnevalové sezóny. Vůbec první operu shlédl ve Ferrare, byla to *L'Idalma, overo Chi la dura la vince*, jejíž libreto je v česko-krumlovské knihovně dochováno hned ve čtyřech exemplářích (č. 1057). V Benátkách navštívil všechny opery, které se zrovna hrály – v účtech jsou zaznamenány četné výlohy za vstupné, nákup libret a občerstvení, opisy partitur aj. (CHVÁTILOVÁ a ŠVESTKA 1993: 37–38). Je zajímavé, že k tomuto doloženému benátskému pobytu se ze všech krumlovských tisků vztahují pouze *La forza della virtù* (č. 478), *Nerone fatto cesare* (č. 1644) a *Rosalinda*, která se hrála v předcházející podzimní sezóně (č. 1319).¹³

Přímou akvizici je dále možno předpokládat u čtyř libret z roku 1680, neboť toho roku pobýval v Benátkách knížecí zpěvák Benedikt Meisl v doprovodu stavitele Giacomma de Maggiho (ZÁLOHA 1992: 37). Ostatní libreta se do Krumlova dostala nejspíše zprostředkovaně zásluhou agentů, kteří měli za úkol obstarávat operní novinky – jménem je znám Matteo Melissa, který pro knížete pracoval v letech 1666–1667 (CHVÁTILOVÁ a ŠVESTKA 1993).¹⁴

10 Sign. 30 C 6423 (ŠIMÁKOVÁ a MACHÁČKOVÁ 1976) neeviduje. Viz (RADIMSKÁ et al. 2011: 302), č. 154. Blíže k provedení (BOHADLO 2006).

11 Sartori 1990–1994 libreto neeviduje, kromě krumlovského exempláře existuje pouze jeden další ve vídeňském Haus-, Hof- und Staatsarchiv (SOMMER-MATHIS 2010).

12 K benátským operním sezónám srovnej (SELFRIDGE-FIELD 2007: 26–27).

13 K operám *Rosalinda* a *La forza della virtù* si kníže obstaral také partitury, dochována je pouze druhá z nich (CHVÁTILOVÁ a ŠVESTKA 1993: 35).

14 Melissa nechal roku 1666 v Benátkách opsat partitury oper *La Dori* a *Giasone*. Edici jeho dopisů knížeti Eggenbergovi přináší Chvátilová a Švestka (1993: 39–40).

Hudebnědivadelní produkce císařského dvora ve Vídni

Souvislá řada vídeňských libret počíná roku 1667, tedy krátce po sňatku Jana Kristiána s Marií Arnoštkou ze Schwarzenbergu a jejich přesídlení na krumlovský zámek. Představení dvorní opery navštěvoval knížecí pár – alespoň soudě podle dochovaných libret – poměrně pravidelně. V chronologické řadě chybí pouze libreta z let 1676, 1679, 1683, 1684 a 1705, přičemž většina z těchto přetržek pravidelného divadelního provozu byla způsobena vnějšími okolnostmi (smutek za zemřelého člena rodiny, morová nákaza, obléhání Vídně). Na druhé straně jsou některé roky zastoupeny šesti až sedmi tituly. Českokrumlovská libreta jsou většinou duplicitními exempláři ke sbírce leopoldin v Rakouské národní knihovně.¹⁵ Jediným vzácnějším tiskem je „commedia spagnuola“ s hudebním prologem a intermedii *Le vittorie d'amore* z roku 1667 (č. 2238).¹⁶ Návštěvy císařské dvorní opery pokračovaly i za vlády Josefa I., jak ukazuje jedenáct libret z let 1706–1710. Smrtí Jana Kristiána roku 1710 pochopitelně zájem o divadlo opadá, z doby císaře Karla VI. uchovává krumlovská knihovna pouze dvě operní libreta, a to *Alba Cornelia* z roku 1714 (č. 2053, hudba Francesco Bartolomeo Conti) a o tři roky pozdější *Cajo Marzio Coriolano* (č. 1688, hudba Antonio Caldara). Úmrtí Marie Arnoštky roku 1719 uzavírá tuto kapitolu úplně.

Ze zaalpských libret 17. století se z okruhu císařského dvora vymyká pouze několik titulů, jako např. „festa musicale“ *Il Vaticinio*, hraná 1678 ve Vídni při příležitosti sňatku Francesca Marii de Spinola (č. 1872) (viz NOE 2011: 305, 381), nebo oratorium *La sepoltura di Christo* Carla Agostina Badii, provedené u vídeňských uršulek v roce 1698 (č. 106). Z hlediska spektakulárnosti barokních festivit jsou pozoruhodné textové knížky k trojici divadelních představení uspořádaných v Mnichově roku 1662 k narození následníka trůnu Maxmiliána Emanuela, které obsahují řadu rytin s vyobrazením scén.¹⁷ Z Mnichova pocházejí také dvě libreta z roku 1688, jednak ke karnevalové opeře Agostina Steffaniho *Niobe, regina di Tebe* (č. 1673), jednak ke slavnostní serenatě s dvorským baletem *Il trionfo d'Himeneo*, provedené k příležitosti zasnub princezny Violanty Beatrice (č. 1674), kde jako tanečník vystoupil mj. mladý Jan Antonín II. z Eggenbergu, synovec Jana Kristiána (1669–1716) (KAZÁROVÁ 2007: 194). K řadě svatebních oper patří i drážďanský *Teseo* z roku 1667 (č. 1531) či Draghiho „applausi per musica“ *Amor vittorioso* a *Le Pompe dell'Istro*, provedené 1678 ve Wiener Neustadt ke sňatku císařovy sestry Eleonory Marie (č. 76, 1761).

Mimovídeňskou provenienci má dále několik libret z hudebnědramatických představení uspořádaných jako „výjezdní akce“ císařské dvorní kapely, jako bylo „introductione d'un balletto“ *Gl'incantesimi disciolti* s hudbou Antonia Draghiho a Heinricha

15 K vídeňské opeře v 2. polovině 17. století (SEIFERT 1985, viz také 2014).

16 Jako autora hudby uvádějí Šimáková a Macháčková (1976) chybně Claudia Monteverdiho, jedná se však jen o podobnost názvu s baletem *La vittoria d'Amore* na libreto Bernarda Moranda z roku 1641. Blíže k uvedenému dílu (CARBAJO LAGO 2019).

17 Trilogie s textem Pietra Paola Bissariho a hudbou Johanna Caspara Kerlla obsahovala „drama regio musicale“ *Fedra incoronata*, „drama guerriero“ *Antiopa giustificata* a „drama di foco“ *Medea vendicativa* (č. 145–147).

Schmelzera, uvedené roku 1673 v Grazu při oslavách sňatku Leopolda I. s jeho druhou manželkou Klaudíí Felicitas (č. 1420),¹⁸ nebo *La pazienza di Socrate con due mogli*. provedená při pobytu dvora v Praze roku 1680 (č. 1429).

Zvláštní pozornost zasluhují dvě libreta, která poskytují cenné informace o hudebních poměrech v Grazu na dvoře Kristiánova bratra Jana Seyfrieda z Eggenbergu, nejvyššího hejtmána kraňského vévodství.¹⁹ Prvním z nich je „sacra tragedia musicale“ *Santo Ermenegildo*, kterou nechal Jan Seyfried vypravit roku 1693 k počtě svého bratra a jeho manželky při jejich návštěvě Grazu cestou z Benátek,²⁰ druhým „opera tragicomica per musica“ *Santa Genuefa* z následujícího roku, dedikovaná jeho snaše Marii Charlottě.²¹ Obě díla byla provedena scénicky, jak napovídají zmínky o dekoracích, jevištních strojích a tancích, a proto je možno je označit spíše jako duchovní opery než jako oratoria.²² Autorem textu i hudby byl Seyfriedův dvorní kapelník abbé Pietro Romolo Pignatta,²³ libreta udávají jména i dalších knížecích hudebníků (Pietro Michieli, Gaetano Felice Orsini, Giovanni Pietro Permaneder, Stefano Romani, D. Zaccaria Rugher, D. Pietro Trevas, Francesco Vespasiani) a tanečního mistra Pietra La Montagne.

Libreta z druhé poloviny 18. století

Pokud u starších libret z doby před rokem c. 1700 nelze vždy jednoznačně potvrdit, zda za jejich přítomností v knihovně stojí návštěva konkrétního operního představení, u skupiny libret z 2. poloviny 18. století to lze již předpokládat celkem s jistotou. Kníže Josef Adam ze Schwarzenbergu (1722–1782) byl vášnivým milovníkem divadla, kterému se věnoval nejen jako posluchač, ale také aktivní protagonista. Pravidelně navštěvoval vídeňská divadla (v účtech jsou doloženy platby za pronájem lóží) a v dopisech přátelům často sděloval své názory na prováděné kusy (KAZÁROVÁ 2010, 2013). Mezi českokrumlovskými librety jsou proto zastoupeny všechny operní žánry oblíbené v té době v hlavním městě monarchie – vážné opery typu „dramma per musica“, italské

18 Významnou roli při těchto oslavách hrál Kristiánův bratr Jan Seyfried, který pro novomanžele připravil mj. divadelní představení na svém zámku Eggenberg (HAVLÍČKOVÁ a NEUHUBER 2014: 14). Hypotézu Jana Pömerla o tom, že Jan Kristián byl slavnosti přítomen (PÖMERL 1993: 7), lze přítomností libreta v českokrumlovské knihovně nepřímo doložit.

19 K tomu recentně (NEUHUBER 2024: 139–155, 209–210).

20 *Santo Ermenegildo overo Il trionfo della Santa Fede Cattolica. Sacra tragedia musicale consagrata el merito immortale delli Ser. Sig. Duca di Cromau Gio. Christiano, e Sig. Duchessa Ernestina, sua degnissima consorte Principi di Eggenberg, del S.R.I. Conti di Gradisca ... Fatta e composta in musica da D. Pietro Romolo Romano, e Maestro di musica. Č. 1726, Sartori 20720, unikum. Ke Kristiánově návštěvě Grazu viz (MAŇOUROVÁ 2006: 237).*

21 Č. 1727, Sartori 20913, vedle tohoto exempláře je dochován ještě jeden v Národní knihovně v Praze, sign. 9 G 7420 (z Lobkovické knihovny). Faksimile titulního listu (NEUHUBER 2024: 210).

22 Tyto dva tituly jsou společně s *Gl'incantesimi disciolti* také jedinými librety z celé českokrumlovské kolekce, která eviduje Sartori 1990–1994 (pod zkratkou CS-K).

23 Pignatta pocházel z Říma, kde byl v letech 1679–1686 kapelníkem chrámu sv. Apolináře. Do služeb Seyfrieda z Eggenbergu vstoupil nejspíše roku 1688, od roku 1695 působil v Benátkách. Srovnej (RADIMSKÁ et al. 2011: 26–27).

opery buffa, francouzské opéra comique a německé singspiely. Na repertoárovém profilu je přitom možno sledovat postupnou proměnu vkusu, sahající od doznívající slávy opery seria kolem poloviny 18. století (nejstarším libretem je Hasseho *Arminio* z roku 1747, č. 1692) přes nástup komické opery v 60. letech až k vítěznému tažení „domácího“ singspielu po roce 1778.²⁴

Ze značného nárůstu hudebních tisků po roce 1785 je patrné, že lásku k operě zdědily po Josefu Adamovi i další generace (např. z roku 1786 pochází dokonce devět libret, včetně Mozartovy *Le nozze di Figaro*, č. 475). Zájem o divadelní dění u sprízněných rodů dokládá libreto singspielu *Prometheus*, hraného k otevření nově zrekonstruovaného liechtensteinského divadla ve Valticích roku 1790 (č. 1770). Na druhou stranu s pražským hudebním životem neměli Schwarzenbergové mnoho společného – z repertoáru tamějších italských operních společností je v Krumlově dochováno pouze jediné libreto, a to Boroniho opera *Sofonisba* z roku 1766 (č. 2222).²⁵

Vztah libret k hudebninám a inscenacím v zámeckém divadle

Obraz hudebních teatrálií v českokrumlovské zámecké knihovně by nebyl úplný, kdybychom se nepokusili alespoň o stručné srovnání libret s notovými materiály, ať již dnes reálně dochovanými či zaznamenanými v dobových inventářích.²⁶ Repertoár eggenberské kapely na sklonku 17. století je znám z inventáře sepsaného v roce 1706 při předání knížecí sbírky kapelníkem Domenicem Bartolím dvornímu registrátorovi Ambroži Augustinu Haláčkovi.²⁷ Poslední oddíl soupisu eviduje *Balletti*, spravované knížecím hudebníkem Spielbergerem.²⁸ Ze 65 skladeb uvedených v této rubrice je jako *Balletto* či *Balletti* označeno 45, ostatní spadají do žánru instrumentální hudby.²⁹

Je ale nutno upozornit, že na sklonku 17. století se označení „balletto“ nemuselo nutně vztahovat k tanečnímu představení, sled stylizovaných tanečních vět mohl být prováděn i jako instrumentální suite pouze k poslechu, například při slavnostní tabuli či jiné společenské příležitosti (BREWER 2011: 181). Některé poznámky v inventáři ovšem jednoznačně poukazují na původně scénické provedení, ať již uvedením názvu baletu (*Balletto di cacciatori, d'Indani e Cyclopi, per i soldati, per i gobbi*),³⁰ nebo odkazem

24 K vídeňskému opernímu repertoáru 2. poloviny 18. století (zejména ZECHMEISTER 1971).

25 Pozoruhodné souvislosti Schwarzenbergů s pražským hudebním životem odhaluje (VOŘÍŠEK 2022).

26 K významu inventářů pro hudebněhistorický výzkum viz např. (MAŇAS 2016).

27 SOA v Třeboni, OSFS Český Krumlov, sign. III 3 H 2 i (ZÁLOHA 1969).

28 *Balletti K: [?] wass der Spielberger gehabt*. Hudebník a kancelista Bernhard Spielberger je zmiňován k roku 1680 (ZÁLOHA 1992: 38).

29 Mezi nimi lze identifikovat např. houslové sonáty Johanna Jakoba Prinera, Johanna Michaela Zachera, Schmelzerovu sonátu pro dvoje skordované housle či ansámblový kus Georga Muffata s oblíbenými echo efekty.

30 Posledně jmenované *Balletto per i gobbi* pochází zřejmě z Draghiho opery *La forza dell'amicizia*, autorem hudby mohl být buď Schmelzer (LINZ 1681) nebo Hoffer (repríza 1695 ve Vídni). Identifikaci dalších baletů znesnadňují příliš obecné názvy, které ve vídeňských operách z 2. poloviny 17. století vyskytují vícekrát. Srovnej (WELLESZ 1914: 44).

na hudebnědramatický kus, v rámci něhož byl balet proveden: *Balletto di figeti per la Comedia ridicola di An. Schmelzer, Balletti primo per I Sogni lieti a 4* (myšlena zřejmě Draghiho serenata *I sogni regii* z roku 1675, jejíž libreto je také uloženo v zámecké knihovně, č. 2042) či *Balletto 3tio d'applausi festivi a 4 Viol. e duoi Clarini Schmelzer* (snad k výše zmíněným Draghiho svatebním serenátám z roku 1678, č. 76 a 1761).

U většiny baletů je uvedeno obsazení, jednak počtem hlasů, jednak označením nástrojů.³¹ Mezi autory nalezneme především skladatele císařského dvora, kteří se specializovali na hudbu k tancům: Johann Heinrich Schmelzer a jeho syn Andreas Anton, dvorní houslista Johann Joseph Hoffer či varhaník Georg Muffat. Zvláštní pozornost vzbuzuje jméno Johann Franz Clausenberg, které se objevuje hned u sedmi baletů.³² Ten byl sice od roku 1678 zaměstnán u eggenberského dvora jako „Aufwärter“ (služící), avšak v účtech se objevuje ve spojitosti s hudbou a divadlem (KORYCHOVÁ 2010–2011: 43) a zřejmě byl tedy také skladatelem.³³

Vzhledem k vágnímu označení baletů v inventáři nelze bohužel stanovit, které z nich byly původně součástí hudebnědramatických děl, jejichž libreto se nacházejí v zámecké knihovně (ačkoliv u řady kusů to lze předpokládat). Konkrétnější vazby je možno sledovat v případě unikátní kolekce devíti operních partitur italské proveniencí z konce 17. století, která šťastnou náhodou zůstala zachována v zámeckém archivu.³⁴

Tato sbírka, jedinečná v kontextu nejen českých zemí, nýbrž celé střední Evropy, je odrazem výše zmiňovaného zájmu Jana Kristiána Eggenberga o benátskou operu. Autorem většiny děl je čelní představitel italského středního baroka Carlo Francesco Pollarolo (c. 1653–1723), kolekce obsahuje jeho opery *La forza della virtù* (1692), *Ottone* (1694), *L'Irene* (1694), *Il pastore d'Anfrisso* (1695), *La Rosimonda* (1696) a *Il colore fà la regina* (1700). Zbývající tři partitury jsou dochovány bez titulních listů, lze je však identifikovat na základě vystupujících postav. První z nich je opera *Eraclea*, provedená v Benátkách 1696 bez uvedení autora (byl jím pravděpodobně Bernardo Sabadini), druhá, dochovaná částečně, byla určena jako verze *Penelope la casta* Carla Pallavicina z roku 1685 (MAŇOUROVÁ 2006: 238). Autorem třetí, dosud neidentifikované opery, by měl být dle pozdějšího přípisu na partituře milánský varhaník a skladatel Paolo Magni (c. 1650–1737). Její postavy i text korespondují s anonymní operou *Elvira regnante* provedenou v Miláně roku 1696, která sice v souvislosti s Magnim není zmiňována, avšak díky krumlovské partituře ji lze tomuto autorovi přiřadit.³⁵ Z archivních materiálů je dále doloženo, že kníže vlastnil partitury oper *La Dori* (Benátky 1663, Marc'Antonio

31 Zde zaujme především tehdy ještě ne úplně obvyklý hoboj („Huboa“) u anonymního baletu č. 4.

32 Že se nejedná o choreografa či majitele hudebnin, ukazuje formulace „Auctore Jo: Francisco à Clausenberg“ u baletu č. 11. Clausenberg přišel do Krumlova na doporučení salcburského arcibiskupa a pobýval zde do své smrti roku 1681.

33 Spojení hudebnických funkcí s lokalskými nebylo u krumlovského dvora výjimkou, jako „Aufwärter“ byl zaměstnán např. i hudebník Matteo Tieretta (ZÁLOHA 1992). K Tierettovi více NEUHUBER 2022, s. 40.

34 SOA v Třeboni, OSFS Český Krumlov, sign. 68 K I až 76 K I (MAŇOUROVÁ 2006). V inventáři z roku 1706 nejsou zaznamenány.

35 Další repríza opery se uskutečnila 1697 v Cremoně, upravená verze zazněla 1699 ve Vicenze a 1705 v Rovigu. Skladatel hudby není jmenován ani v jednom případě. Viz (SARTORI 1990–1994, č. 8801 až 8804).

Cesti), *Il Giasone* (1666, Francesco Cavalli) a *La Rosalinda* (1692, Marc'Antonio Ziani). K těmto dvanácti operám lze přiřadit pět dodnes v Krumlově dochovaných libret,³⁶ další dva texty pocházejí z jiných uvedených zmiňovaných děl.³⁷

U oper z druhé poloviny 18. století je situace příznivější, neboť českokrumlovská hudební sbírka obsahuje partitury, particella a orchestrální party k více než 80 titulům hudebnědramatických děl, nepočítaje v to klavírní výtahy, četné árie a samostatné scény a více než 150 baletů (KAZÁROVÁ 1993; PEŠKOVÁ 1993). Dnešní obsah sbírky prakticky odpovídá stavu na konci 18. století, který je zachycen v dobových inventářích (ztraceno je pouze několik jednotlivostí).³⁸ Je ale zajímavé, že libreta zámecké knihovny se s hudebninami shodují pouze ve třinácti případech,³⁹ k nimž je nutno připočítat libreta k operám *Der wohlthätige Derwisch* (dva rukopisné exempláře) a *La buona figliuola* (tisk z vídeňského provedení roku 1764), která jsou vložena přímo mezi hudební materiály.

Co se týče návaznosti českokrumlovských libret na inscenace ve zdejších zámeckém divadle, s určitostí lze potvrdit provedení opery comique *Le cadí dupé* v roce 1768 a singspielu *Der wohlthätige Derwisch* roku 1795 (KAZÁROVÁ 2013: 39–40; VOŘÍŠEK 2016). K aktivitám Schwarzenbergů jako pořadatelů hudebnědivadelních představení lze dále vztáhnout libreto serenaty Giuseppe Scarlattioho *Armida*, vytištěné roku 1766 u vídeňského tiskaře Johanna Thomase Trattnera (č. 349). V účetních materiálech je doložena nejen platba za kompozici opery a vytištění a svázání libret, ale také její provedení na jaře 1767 ve schwarzenberském paláci ve Vídni (ZÁLOHA 1987; srovnej také KAZÁROVÁ 2013).⁴⁰ K opeře *Dov'è amore, è gelosia* nastudované v Krumlově ke svatebním slavnostem roku 1768 není libreto v zámecké knihovně dochováno,⁴¹ jsou zde přítomny pouze texty k divadelním hrám provedeným při této příležitosti (KAZÁROVÁ 2013: 38, srovnej VOŘÍŠEK 2023). Další souvislosti by se snad mohly objevit studiem

36 *La Rosalinda* (č. 1319), *La forza della virtù* (č. 478), *Ottone* (č. 659), *Il pastore d'Anfrisso* (č. 660), *Eraclea* (č. 724).

37 *Il Giasone* (č. 324) je tisk libreta roku 1664, *La Dori* (č. 47) je libreto z reprízy v karnevalu 1671 v benátském Teatro S. Giovanni e Paolo. Obě partitury byly opsány v Benátkách 1666, srovnej pozn. 15 (CHVÁTILOVÁ a ŠVESTKA 1993: 34).

38 První inventář je tematický z doby po roce 1772, zaznamenává balety, opery seria, buffa a opery comique. Druhý inventář vznikl jako koncept po smrti kapelníka Antona Jünglinga roku 1798. Edici přináší Zálaha (1972), prameny se bohužel nepodařilo dohledat. Srovnej také (HEJNIC a ZÁLOHA 1976a: 27–28).

39 V chronologickém pořadí dle data vídeňského provedení: Gluck: *L'arbre enchanté*, 1759 (č. 1527), Gluck: *Le diable a quatre*, 1759 (č. 1962), Gluck: *L'ivrogne corrigé*, 1760 (č. 46), Hasse: *Il trionfo di Clelia*, 1762 (č. 1393), Fischietti: *Il mercato di Malmantile*, 1763 (č. 861), Piccini: *La schiava*, 1765 (č. 1902), G. Scarlatti: *Armida*, 1766 (č. 349), Piccini: *Le contadine bizzarre*, 1767 (č. 1710), Sacchini: *La contadina in corte*, 1767 (č. 351), Gluck: *Alceste*, 1767 (č. 259, 260). G. Scarlatti: *La moglie padrona*, 1768 (č. 1088), Gluck: *Le cadí dupé*, 1768 (č. 1250), Gluck: *Paride ed Elena*, 1770 (č. 262). Posledně uvedenou operu uvádějí Hejnic a Zálaha (1976b: 21) omylem jako nedochovanou. Součástí schwarzenberské sbírky byla dle inventářů z konce 18. století také Gluckova opera *Orfeo ed Euridice* (libreto z provedení ve Vídni v paláci barona Brauna roku 1802 evidováno pod č. 261).

40 Partitura je uložena pod signaturou 116 K 18.

41 Dva exempláře jsou uloženy v Národní knihovně v Praze (sign. 9 J 3452, 9 J 3291), jeden v Gesellschaft der Musikfreunde ve Vídni. Srovnej <http://corago.unibo.it/libretto/DRT0015179> [citováno dne 25. 6. 2024].

bohatě dochovaného účetního materiálu, který citovaná sekundární literatura dosud zcela neobsáhla. V tomto případě by se ale otevřel rozsáhlý výzkum, který by přerostl parametry předkládané studie.

Kolekce libret zámecké knihovny v Českém Krumlově je jedním z nejvýznamnějších českých hudebněhistorických fondů, který dokládá aktivní zájem o operu u majitelů zdejšího panství od samotných počátků tohoto žánru až do sklonku 18. století. Tvoří důstojný protějšek zdejší hudební sbírce a bohatému souboru teatrálií, nemluvě o unikátním zámeckém divadle. Nelze pochybovat o tom, že se i v budoucnu stane zdrojem nalézání nových souvislostí.

Bibliografie

- BLÁHA, Jiří. 2016. *Zámecké divadlo v Českém Krumlově: obnova a prezentace* [The Castle Theatre in Český Krumlov: Restoration and Presentation]. České Budějovice: NPÚ, 2016.
- BOHADLO, Stanislav. 2006. První barokní opera (1627) a sepolcro či oratorium (1628) v Praze? La trasformazione di Callisto e Arcade a La Maddalena, composizione Sacra di Giovan Battista Andreini Fiorentino. Více než jen recenze sborníku [The First Baroque Opera (1627) and Sepolcro or Oratorio (1628) in Prague? La trasformazione di Callisto e Arcade a La Maddalena, a Sacred Composition by Giovan Battista Andreini Fiorentino. More Than Just a Review of a Volume]. *Musicologica Brunensia* 55 (2006): H 41: 47–52.
- BOK, Václav a Anna KUBÍKOVÁ (eds.). 2012. *Bericht über die Reise Johann Christians und Johann Seyfrieds von Eggenberg durch die Länder Mittel-, West- und Südeuropas in den Jahren 1660–1663*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2012.
- BREWER, Charles E. 2011. *The Instrumental Music of Schmelzter, Biber, Muffat and Their Contemporaries*. Farnham: Ashgate, 2011.
- CARBAJO LAGO, Maria. 2019. Le vittorie d'amore: los impresos calderonianos de Mateo Cosmerovio en la corte de Viena [Le vittorie d'amore: The Calderonian Prints of Mateo Cosmerovio at the Viennese Court]. *Romance Notes* 59 (2019): 3: 471–484
- ERLENBUSCH, Lisa, Marko IKONIĆ a Christian NEUHUBER. 2019. *Vom Wiener Kärntnertortheater nach Schloss Krumau: die Hanswurst-Burlesken von Český Krumlov*. Wien: Lehner, 2019.
- HAVLÍČKOVÁ, Margita a Christian NEUHUBER. 2014. *Johann Georg Gettner und das barocke Theater zwischen Nikolsburg und Krumau*. Brno: Masarykova univerzita, 2014.
- HEJNIC, Josef a Jiří ZÁLOHA. 1976a. Český Krumlov a divadelní tradice [Český Krumlov and Theatrical Tradition]. In Jitka Šimáková a Eduarda Macháčková (eds.). *Teatralia zámecké knihovny v Českém Krumlově* [Theatricalia of the Castle Library in Český Krumlov]. Sv. 1. Praha: Národní muzeum, 1976: 11–35.
- HEJNIC, Josef a Jiří ZÁLOHA. 1976b. Sběrka teatrálií v zámecké knihovně českokrumlovské [The Collection of Theatricalia in the Castle Library of Český Krumlov]. In Jitka Šimáková a Eduarda Macháčková (eds.). *Teatralia zámecké knihovny v Českém Krumlově* [Theatricalia of the Castle Library in Český Krumlov]. Sv. II. Praha: Národní muzeum, 1976: 11–23.

- CHVÁTILOVÁ, Lucie a Ladislav ŠVESTKA. 1993. Eggenbergové a jejich operní zájmy [The Eggenbergs and Their Operatic Interests]. In Věra Ptáčková (ed.). *Barokní divadlo na zámku v Českém Krumlově* [Baroque Theatre at the Castle in Český Krumlov]. Praha/České Budějovice: Divadelní ústav, 1993, 33–40.
- KAZÁROVÁ, Helena. 1993. Význam českokrumlovských archiválií a dalších materiálů pro dějiny baletu [The Importance of the Archival and Other Materials from Český Krumlov for the History of Ballet]. In Věra Ptáčková (ed.). *Barokní divadlo na zámku v Českém Krumlově* [Baroque Theatre at the Castle in Český Krumlov]. Praha/České Budějovice: Divadelní ústav, 1993: 41–49.
- KAZÁROVÁ, Helena, 2007. Taneční kultura u Rožmberků, Eggenbergů a Schwarzenbergů [Dance Culture among the Rožmberks, Eggenbergs, and Schwarzenbergs]. In Pavel Slavko a Hana Srbová (eds.). *The World of Baroque Theatre*. Český Krumlov: Společnost přátel Českého Krumlova, 2007: 189–202.
- KAZÁROVÁ, Helena. 2010. Divadlo a tanec v životě Schwarzenbergů v zrcadle korespondence s rodinou Thürheimů. Část I: Dopisy z let 1744–1752 [Theatre and Dance in the Life of the Schwarzenbergs as Reflected in Correspondence with the Thürheim Family. Part I: Letters from 1744–1752]. In Jiří Bláha a Pavel Slavko (eds.). *The World of Baroque Theatre: A Compilation of Essays from the Český Krumlov Conferences 2007, 2008 and 2009*. Český Krumlov: Společnost přátel Českého Krumlova, 2010: 301–329.
- KAZÁROVÁ, Helena. 2013. „Anžto vy znáte můj pokleslý vkus...“ Josef Adam ze Schwarzenbergu a jeho zámecké divadlo v Českém Krumlově v letech 1766–1768: Nové poznatky a souvislosti [‘Since You Know My Declined Taste...’ Josef Adam of Schwarzenberg and His Castle Theatre in Český Krumlov in 1766–1768: New Findings and Contexts]. *Hudební věda* 50 (2013): 1–2: 23–47.
- KORYCHOVÁ, Markéta. 2000–2001. Personální složení dvora Jana Kristiána z Eggenberku a jeho manželky Marie Arnoštky v Českém Krumlově mezi léty 1665–1719 [The Personnel Structure of the Court of Johann Christian of Eggenberg and His Wife Marie Ernestine in Český Krumlov between 1665 and 1719]. *Jihočeský sborník historický* 69–70 (2000–2001): 30–51.
- MAŇAS, Vladimír. 2016. K problematice hudebních inventářů: několik doplňujících poznámek k heslu *Katalog* Jiřího Fukače ve Slovníku české hudební kultury [On the Issue of Music Inventories: Several Supplementary Notes on Jiří Fukač’s Entry ‘Catalogue’ in the Dictionary of Czech Musical Culture]. *Musicologica Brunensia* 51 (2016): 2: 81–94. DOI: <https://doi.org/10.5817/MB2016-2-7>.
- MAŇOUROVÁ, Lucie. 2006. *La Forza della virtù* and Other Operas by Carlo Francesco Pollarolo Surviving in Český Krumlov. *Hudební věda* 43 (2006): 3: 229–256.
- NEUHUBER, Christian. 2015. Der Baron von Wurstelsprung: Kontextualisierung, Analyse und Edition einer Krumauer Hanswurst-Burleske. In Christian Neuhuber (Hrsg.). *Comoedia Der Baron Wurstelsprung ein Zum Edelmann gewordener Strohschneider*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2015: 3–134.
- NEUHUBER, Christian. 2022. Ein Jahrhundert Theater und Schauspiel in Český Krumlov/Krumau (1666–1766). In Christian Neuhuber, Gabriella-Nóra Tar and Paul S. Ulrich (Hrsg.). *Das deutschsprachige Theater im Kontext europäischer Kulturgeschichte: Traditionen–Wechselbeziehungen–Perspektiven*. Münster: LIT, 2022: 37–60.

- NEUHUBER, Christian. 2024. *Graz und das Berufstheater im 17. Jahrhundert*. Graz: Historische Landeskommision, 2024.
- NOE, Alfred. 2011. *Geschichte der italienischen Literatur in Österreich. Teil 1: Von den Anfängen bis 1797*. Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag Wien, 2011.
- PERUTKOVÁ, Jana. 2011. *František Antonín Míča ve službách hraběte Questenberga a italská opera v Jaroměřicích* [František Antonín Míča in the Service of Count Questenberg and Italian Opera in Jaroměřice]. Praha: KLP, 2011.
- PEŠKOVÁ, Jitřenka. 1993. *Opery ve schwarzenberské hudební sbírce v Českém Krumlově* [Operas in the Schwarzenberg Music Collection in Český Krumlov]. In Věra Ptáčková (ed.). *Barokní divadlo na zámku v Českém Krumlově* [Baroque Theatre at the Castle in Český Krumlov]. Praha/České Budějovice: Divadelní ústav, 1993: 79–102.
- PÖMERL, Jan. 1993. *Dvorní divadlo Johanna Christiana a Marie Ernestiny z Eggenberku v letech 1675–1680* [The Court Theatre of Johann Christian and Marie Ernestine of Eggenberg in the Years 1675–1680]. In Věra Ptáčková (ed.). *Barokní divadlo na zámku v Českém Krumlově* [Baroque Theatre at the Castle in Český Krumlov]. Praha/České Budějovice: Divadelní ústav, 1993: 6–12.
- RADIMSKÁ, Jitka et al. 2011. *Ve znamení havranů. Knižní sbírka rodiny Eggenbergů na zámku v Českém Krumlově* [Under the Sign of the Ravens: The Eggenberg Family Book Collection at Český Krumlov Castle]. České Budějovice: Jihočeská univerzita; Nová tiskárna Pelhřimov, 2011.
- RUDIN, Bärbel. 2010. *Die Textbibliothek der eggenbergischen Hofkomödianten in Ceský Krumlov/Böhmisch Krumau (1676–1691). Eine kulturgeographische Zeitreise*. In Jill Bepler a Helga Meise (Hrsg.). *Sammeln, Lesen, Übersetzen als höfische Praxis der Frühen Neuzeit. Die böhmische Bibliothek der Fürsten Eggenberg im Kontext der Fürsten- und Fürstinnenbibliotheken der Zeit*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2010: 73–106.
- SARTORI, Claudio. 1990–1994. *I libretti italiani a stampa dalle origini al 1800. Catalogo analitico con 16 indici* [Italian Printed Librettos from the Origins to 1800: Analytical Catalogue with 16 Indexes]. Cuneo: Bertola e Locatelli, 1990–1994.
- SEIFERT, Herbert. 1985. *Die Oper am Wiener Kaiserhof im 17. Jahrhundert*. Tutzing: verlegt bei Hans Schneider, 1985.
- SEIFERT, Herbert. 2014. *Ergänzungen und Korrekturen zum Spielpan 1622–1705. Appendix 2014 zu Die Oper am Wiener Kaiserhof im 17. Jahrhundert*. Tutzing 1985. In Matthias Pernesdorfer (Hrsg.). *Herbert Seifert: Texte zur Musikdramatik im 17. und 18. Jahrhundert. Aufsätze und Vorträge*. Wien: Hollitzer, 2014: 263–280.
- SELFRIDGE-FIELD, Eleanor. 2007. *A New Chronology of Venetian Opera and Related Genres, 1660–1760*. Stanford: Stanford University Press, 2007.
- SOMMER-MATHIS, Andrea. 2010. „La gara musicale“: Ein musikalischer Wettstreit am Hofe Kaiser Ferdinands II. *Studien zur Musikwissenschaft* 56 (2010): 65–89.
- SPÁČILOVÁ, Jana. 2011. *Libretto as a Source of Baroque Scenography in the Czech Lands*. *Theatralia* 14 (2011): 1: 82–97.

- SPÁČILOVÁ 2022. Il libretto dell'opera barocca come fonte di storia musicale: il caso dell'opera italiana a Breslavia 1725–1734 [The Baroque Opera Libretto as a Source for Music History: The Case of Italian Opera in Wrocław, 1725–1734]. In Federico Della Corte, Leonardo Masi and Elisabetta Tonello (eds.). *Libretti d'opera fra Italia e Polonia* [Opera Librettos from Italy and Poland]. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2022: 175–194.
- ŠIMÁKOVÁ, Jitka a Eduarda MACHÁČKOVÁ. 1976. *Teatralia zámecké knihovny v Českém Krumlově* [Theatrical Materials of the Castle Library in Český Krumlov]. Sv. I–III. Praha: Knihovna Národního muzea, 1976.
- VORŘÍŠEK, Martin. 2016. Vídeňské singspiely v Českém Krumlově. K divadelnímu životu schwarzenberského dvora na sklonku 18. století [Viennese Singspiels in Český Krumlov: On the Theatrical Life of the Schwarzenberg Court in the Late 18th Century]. *Hudební věda* 53 (2016): 2–3: 187–222.
- VORŘÍŠEK, Martin. 2022. Drobnosti k historii Divadla v Kotcích ze schwarzenberských pramenů ze šedesátých a sedmdesátých let 18. století [Trivia on the History of the Kotzen Theatre from Schwarzenberg Sources from the 1760s and 1770s]. *Muzikologické fórum* 11 (2022): 1–2: 110–117.
- VORŘÍŠEK, Martin. 2023. 'Die rechte Liebe grünet auf Beständigkeit', or 'Gelosia, filia è d'amor'? Love and Virtue in Two Wedding Operas from the Milieu of the Mid-18th Century Schwarzenberg Court. *Musicologica Brunensia* 58 (2023): 2: 205–222. DOI: <https://doi.org/10.5817/MB2023-2-13>.
- WELLESZ, Egon. 1914. *Die Ballet-Suiten von Johann Heinrich und Anton Andreas Schmelzer*. Wien: In Kommission bei Alfred Hölder, 1914.
- ZÁLOHA, Jiří. 1969. Českokrumlovský soupis hudebnin z počátku 18. století [The Český Krumlov Inventory of Music Materials from the Early 18th Century]. *Hudební věda* 6 (1969): 3: 365–376.
- ZÁLOHA, Jiří. 1972. Českokrumlovský inventář hudebnin z druhé poloviny 18. století [Český Krumlov Music Inventory from the Second Half of the 18th Century]. In Milan Kuna (ed.). *Příspěvky k dějinám české hudby. Sborník studií a materiálových statí hudebně historických* [Contributions to the History of Czech Music. A Collection of Studies and Source-Based Articles in Music History]. Sv. II. Praha: 1972: 45–69.
- ZÁLOHA, Jiří. 1987. Hudební život na dvoře knížat ze Schwarzenbergu v 18. století [Musical Life at the Court of the Princes of Schwarzenberg in the 18th Century]. *Hudební věda* 24 (1987): 1: 43–62.
- ZÁLOHA, Jiří. 1992. Hudba na českokrumlovském zámku ve druhé polovině 17. století [Music at Český Krumlov Castle in the Second Half of the 17th Century]. *Hudební věda* 29 (1992): 1: 31–46.
- ZECHMEISTER, Gustav. 1971. *Die Wiener Theater nächst der Burg und nächst dem Kärntnerthor von 1747 bis 1776*. Wien: Hermann Böhlaus Nachf., 1971.

Příloha 1: Soupis libret benátské provenience v knihovně zámku Český Krumlov

ŠM	Název	Žánr	Rok	Libretista	Skladatel
47	La Dori	DpM	1671	Apolloni, G. F.	Cesti, A.
142	Dario in Babilonia	DpM	1671	Beverini, F.	[Boretti, G. A.]
1529	L'Ercole in Tebe	DpM	1671	Moniglia, G. A.	Boretti, G. A.
74	Claudio Cesare	DpM	1672	Aureli, A.	Boretti, G. A.
706	Caligula delirante	Mdr	1672	[Gisberti, D.]	[Pagliardi, G. M.]
247	Enea in Italia	DpM	1675	Bussani, G. F.	[Pallavicino, C.]
282	L'Almerico in Cipro	DpM	1675	Castelli, G.	Dal Gaudio, A.
405	La divisione del mondo	DpM	1675	Corradi, G. C.	Legrenzi, G.
622	Eteocle e Polinice	DpM	1675	[Fattorini, T.]	Legrenzi, G.
1643	Diocletiano	DpM	1675	Noris, M.	[Pallavicino, C.]
73	L'Alcibiade	DpM	1680	Aureli, A.	Ziani, M. A.
180	L'Odoacre	DpM	1680	Bonis, N.	Varischino, G.
248	Il ratto delle Sabine	DpM	1680	Bussani, G. F.	Agostini, P. S.
1720	Messalina	DpM	1680	Piccioli, F. M.	[Pallavicino, C.]
49	Brenno in Efeso	DpM	1690	Arcoleo, A.	Perti, G. A.
315	La Falsirena	DpM	1690	Cialli, R.	Ziani, M. A.
1319	La Rosalinda	DpM	1692	Marchi, A.	Ziani, M. A.
478	La forza della virtù	DpM	1693	David, D.	[Pollarolo, C. F.]
1644	Nerone fatto Cesare	DpM	1693	Noris, M.	Perti, G. A.
404	Amage, regina de' Sarmati	DpM	1694	Corradi, G. C.	[Pollarolo, C. F.]
659	Ottone	TpM	1694	Frigimelica, G.	[Pollarolo, C. F.]
1642	Alfonso primo	DpM	1694	Noris, M.	[Pollarolo, C. F.]
2027	La moglie nemica	DpM	1694	Silvani, F.	[Ziani, M. A.]
660	Il pastore d'Anfriso	TPpM	1695	Frigimelica, G.	[Pollarolo, C. F.]
658	Ercole in cielo	TpM	1696	Frigimelica, G.	[Pollarolo, C. F.]
724	Eraclea	TCpM	1696	Godi, G. C.	[Sabadini, B.]
1567	Basilio, re d'Oriente	DpM	1696	Neri, G.	Navarra, F.
2026	La costanza in trionfo	DpM	1696	Silvani, F.	Ziani, M. A.
477	Amor e dover	DpM	1697	David, D.	[Pollarolo, C. F.]
406	L'Egisto, re di Cipro	DpM	1698	Corradi, G. C.	[Ziani, M. A.]
1306	La saggia pazzia di Giunio Bruto	DpM	1698	Lotti, L.	Ruggeri, G. M.
2055	Camilla, regina de' Volsci	DpM	1698	Stampiglia, S.	Bononcini, G.

Vysvětlivky zkratk

ŠM	katalogové číslo in Šimáková a Macháčková (1976).
FlpM	Favoletta per gli intermedii in musica
DpM	Drama per musica
Mdr	Melodrama da rappresentarsi in musica
TP	Tragicomedia pastoralpescatoria
TpM	Tragedia per musica
TCpM	Tragicomedia per musica
TPpM	Tragedia pastorale per musica

doc. Mgr. Jana Spáčilová, Ph.D.

Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra muzikologie

Univerzitní 3, 779 00 Olomouc, Česká republika

jana.spacilova@upol.cz

ORCID: 0000-0002-3691-6796

Jana Spáčilová vystudovala hudební vědu na FF UK v Praze a FF MU v Brně. Po studiích působila na Ústavu hudební vědy FF MU v Brně a v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea. Nyní je docentkou na Katedře muzikologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Zabývá se obdobím baroka, k jejím vědeckým zájmům patří hudba v českých zemích v období 17. a 18. století se zaměřením na italskou operu a oratorium. Na pomezí muzikologie a teatrologie potom stojí její výzkum barokní libretistiky.

Jana Spáčilová studied musicology at the Faculty of Arts of Charles University in Prague and the Faculty of Arts of Masaryk University in Brno. After completing her studies, she worked at the Institute of Musicology at Masaryk University and at the Department of Music History of the Moravian Museum. She is currently an Associate Professor at the Department of Musicology, Faculty of Arts, Palacký University in Olomouc. Her research focuses on the Baroque period, particularly music on the territory of modern Czechia during the 17th and 18th centuries, with an emphasis on Italian opera and oratorio. Her work on Baroque librettos lies at the intersection of musicology and theatre studies.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.